

KPI -mittareita emolehmätuotantoon

Tuottava Pohjalainen Naudanlihantuotanto- ja Tuottava Itäsuomalainen Naudanlihantuotanto - kehittämishankkeiden aikana suunniteltiin KPI-mittareita emolehmätuotannon tarpeisiin. Mittareita ehdittiin myös ottaa käyttöön Mtechin Minun Maatilani -nautaohjelmistoon. Ennen käyttöönottoa niitä testattiin myös hankkeessa mukana olleiden muutamien pilottitilojen toimesta.

Emolehmätuotannossa kaikki alkaa onnistuneesta poikimakaudesta ja sitä ennen hyvästä hedelmällisyydestä ja kaikesta hyvästä managementista, mikä tiivistyy onnistuneeseen tiinehtymiseen ja lyhyeen poikima-aikaan. Ennen em. aiheisiin liittyviä mittareita, on teurastamoissa laskettu pihvivasikoiden päiväkasvuja syntymästä vieroitukseen tai teurastukseen, mutta nämä tulokset eivät ole kertoneet mitään siitä, mitä hukkaa tilatasolla on voinut syntyä esimerkiksi vasikkakuolleisuuden tai tyhjien emojen pitämisen vuoksi.

VASIKKAKUOLLEISUUS

Vasikkakuolleisuuden merkitys emolehmätilan tuotannolle on niin suuri, että se jaettiin useaksi mittariksi sen ajanjakson mukaan, milloin vasikka menetetään. Tällöin yhdellä silmäyksellä näkee, missä kohtaa ongelmat ilmenevät ja missä asioissa silloin on parannettavaa. Ensimmäisellä (ks. Kuva 1) mittarilla vedetään koko vasikkakuolleisuus yhteen. Mukaan jakajaan lasketaan jokainen syntyvä vasikka eli esimerkiksi kaksosista molemmat erikseen. Mittareilla katsotaan 12 kk taaksepäin. Haittapuolena tässä on emolehmätuotannon sesonkiloonteisuus ja ajattelutapa. Jos edellinen poikimakausi on mennyt pieleen ja seuraavassa onnistutaan, kestää luultavasti poikimasesongin loppuun, ennen kuin mittarit rupeavat kunnolla paranemaan, sillä edellisen vuoden poikimakausi näkyy vielä luvuissa. Mittareiden havainnollisuus ja punaisen värin välttäminen laittaa kuitenkin tilat kilvoittelemaan ja odottamaan viisareiden värähtämistä oikealle.

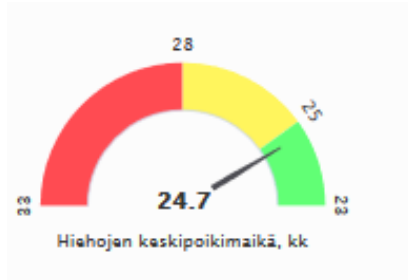
Kuva 1. KPI -mittarit vasikkakuolleisuudesta Minun Maatilani -ohjelmistossa emolehmätiloille, joilla on lihantuotantomoduuli käytössään.

HIEHOJEN OPTIMAALINEN KESKIPOIKIMAikä ON ILMASTON KANNALTA KESKEISTÄ

Hiehot poikivat suomalaisilla emolehmätiloilla usein turhan vanhana. Nykyinen tukipolitiikka tukee tuotannon tehottomuutta, jolle yleensä ei ole olemassa edes kunnollisia perusteita. Pahin ongelma tämä on ranskalaisilla liharoduilla, jotka ovat rodun lähtömaassa Ranskassa jalostettukin siihen suuntaan. Nykykäsityksen mukaan hiehot tulisi saada poikimaan 24 kuukauden iässä ja se olisi myös ilmastovaikutusten kannalta tärkeää. KPI-mittarilla (ks. Kuva 2) pyritään tuomaan tämä tavoite emolehmätilojen näkökenttään.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Kuva 2. Hiehojen keskipoikimäällä on merkitystä sekä taloudellisuuden että ilmastovaikutusten kannalta.

EMOLEHMÄT POIKIMAAN VUODEN VÄLEIN

Jos emolehmitilalla pidetään poikimakaositavoite samana, tulisi emolehmien poikia tasan vuoden välein. Poikimavälin pidentyminen johtuu monista hoitajan tekemistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa emolehmien tai astutussonnin kuntoluokkaan, terveyteen tai astutusryhmän kokoon. Eläinaineksella ja eläinten tuotantoiällä voi olla myös vaikutusta. Jos esimerkiksi siitossanni loukkaantuu kesken astutuskauden, voi viisari värähtää vasemmalle (ks. Kuva3).

Kuva 3. Emolehmien poikimavälin tulisi olla enintään 365 vuorokautta.

POIKIMISPROSENTTI TOIMII YHTEENVETONA MONELLE ASIALLE

Hankkeiden aikana luotiin myös uusi ankara mittari, joka kertoo hyvin tuotannon tehokkuudesta (ks. Kuva 4). Poikimisprosentti kertoo kuinka monta prosenttia mahdollisista lehmistä tai hiehoista on poikunut. Mukaan otetaan 12 kuukauden ajalta ne lehmät ja hiehot, jotka ovat hakujakson aikana täyttäneet 840 päivän iän. Poistetut eläimet eivät ole mukana, jos edellisestä poikimisesta on alle 12 kuukautta ja poikiminen ei ole hakujaksolla. Mittari menee punaiselle esimerkiksi, jos hiehot poikivat liian vanhoina tai lehmiä pidetään karjassa tyhjinä liian kauan. Mittari kannustaa tekemään tiineystarkastukset ajoissa ja poistamaan tyhjät lehmät. Karjatilat, jotka siirtävät tyhjiksi jääneet lehmät kevätpoikivasta ryhmästä syysryhmään, saavat huonon mittarilukeman.

Kuva 4. Poikimisprosentti osoittaa tuotannon tehokkuuden mittaamalla poikineiden lehmien ja hiehojen prosentuaalisen määrän 12 kuukauden tarkastelujaksolla.